

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 3. De Reliquis ad Relationem spectantibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

tur, sed posito fundamento proximo, & termino *Resultat*, h. e. *Incipit esse*, ita tamen, ut non terminet actionem sui productivam.

III. *Connotare* est præter suum significatum formale manifestare adhuc aliquid aliud in obliquo importatum; sive præter *esse in* significare *esse ad*. IV. Quidquid dicitur de relatione *denominativè* sumptâ, etiam dicitur de fundamento *respectivè* accepto; & quidquid dicitur de fundamento *absolutè* sumpto, etiam dicitur de relatione *entitativè* acceptâ. V. Terminus quatenus est *essentiale* requisitum, est quasi causa *resultantiæ*, adeoque natura prior relatione; quatenus verò *extrinsecè* relationem distinguit, est illâ posterior.

§. III.

De Reliquis ad Relationem spectantibus.

423. *Quæres 1. An dentur Relationes reales?* R. Dantur tam in divinis, quàm in creatis. Est contra *Auweolum*, qui relationes stare docuit in actu intellectûs. Quòd in divinis dentur de fide est, quæ docet, nemine cogitante dari relationes Patrem inter & Filium, & Spiritum sanctum. Quòd dentur in creatis cum Aristotele, & D. Thoma Philosophi passim adstruunt. Accedit, quòd ante omnem intellectûs operationem detur *Paternitas*, *Filiatio*, *Æqualitas*, & *Inæqualitas*, imo *Ordo universi* &c. Adde, quòd *Album A* non sit tale, quale est *Album B*, quia concipitur tale; sed quia est tale, ideò sic concipi-

cipitur. *Nec obstat 1.* Quòd relatio non habeat causam suâ realem. Nam licet non habeat causam suâ propriam, ad se directè terminatam; habet tamen impropriam, & ad se indirectè terminatam, qui enim producit fundamentum, vel terminum, dicitur improprie producere relationem, quæ posito fundamento proximo, & termino resultat. *Nec obstat 2.* Quòd relativa sint rectus, & obliquus, qui non dantur à parte rei. Nam etsi non dentur *formaliter*, dantur tamen *objectivè*, & *secundùm rem*. *Nec obstat 3.* Quòd relatio sit *comparatio formalis*, quæ fit per iudicium. Nam falsum hoc est; sed potius *comparatio objectiva* dici potest, quæ sunt ipsa extrema comparabilia. Hæc autem comparabilitas extremorum non dependet àb intellectu actuali, & *dependentiâ causalitatis*; sed dependet ad summum àb intellectu possibili, & *dependentiâ connexionis*. Ex his tamen inferre non licet, quòd à parte rei detur solùm *referibilitas*, & non relatio, sicut datur *comparabilitas*, non autem *comparatio*. Nam disparitas est, quia actualis comparatio est actus intellectus; refertur autem unum ad alterum independenter àb intellectu ex rationibus supra in responsione positis.

424. *Quæres 2.* An terminus respiciatur ut quid absolutum, an ut quid respectivum, sive respiciens? *3.* Respicitur, ut quid absolutum. Ita P. Channeville, & alii, qui hanc quæstionem attigerunt, communiter. *Ratio est 1.* Quia præ-

præcisâ omni formâ relativâ ex parte termini, v. g. *Parietis albi B*, & albedine ejus relictâ, *Parietis albi A*; ergo ipsa albedo parietis B, non ipsa correlatio, est terminus similitudinis parietis A. *Antecedens* inde constat, quòd quærenti: cur paries albus B terminet similitudinem parietis albi A, respondetur: *quia albus est*, non autem reponitur: *quia similis est*; ergo terminus similitudinis est albedo parietis, non ipsa correlatio. *Ratio est 2.* Terminus tanquam quasi causa relationis est natura prior ipsa relatione; ergo debet esse quid absolutum, quia correlativum formaliter non est aliquid prius ipsa relatione. *Ratio est 3.* Terminus ut terminus non respicit, sed respicitur, non connotat, sed connotatur.

425. *Obj.* Ex Aristotele, Relativa sunt simul cognitione, naturâ, & definitione; ergo terminus respicitur ut quid respectivum. R. I. D. *Conf.* Respicitur ut quid respectivum *activè N.* Passivè. C. R. 2. *Explico Aristotelem cum distinct.* Sunt simul, h. e. habent necessariam inter se connexionem, ita ut unum nequeat cognosci, quin cognoscatur alterum, saltem *materialiter*, tanquam connotatum. C. Sunt simul, h. e. terminus debet respectivus cognosci. N. Sic cognoscere non possum Patrem, quin cognoscam filium, non quidem *formaliter respectivè* ut filius est; sed *materialiter*, & *absolutè*, qui filius est, sive qui homo genitus est. Pariformiter nequit definiri Pater, nisi per filium in

obliquo, & materialiter importatum. *Inst. 1.* Filius non respicitur quatenus præcisè homo est, sed quatenus filius est; ergo. *R. D. Ant.* Quatenus præcisè homo est qualiscunque C. quatenus homo genitus est. *N. Inst. 2.* Præcisè filiatione Pater non respiceret filium; ergo eum respicit ut filius est. *R. N. Ant.* Pater respiceret adhuc filium absolutè, quatenus homo genitus est, sive respiceret filium *materialiter* sumptum cum ratione terminandi. *Inst. 3.* Relationes mutuæ se mutuò respiciunt; sed inter Patrem, & filium est relatio mutua; ergo. *R. D. maj.* Se mutuò respiciunt, si mutant vices, h. e. si fundamentum fiat terminus, & terminus fiat fundamentum C. h. e. Terminus manens terminus respicit fundamentum. *N.* Sic enim respicitur, non respicit. *Inst. 4.* Terminus ut terminus nequit concipi, nisi alicujus terminus; ergo. *R. D. ant.* Nisi alicujus terminus, quod ad ipsum referatur C. ad quod ipse referatur. *N.*

426. *Quæres 3.* An terminus relationis prædicamentalis debeat actu existere? *R.* Affirmativè. *Ratio est:* Quia terminus actu existens est causa relationis; ergo debet esse naturâ prior ipsa relatione. Adde, quòd relatio prædicamentalis sit contingens, fundamento, & indifferens ad existendum, vel non existendum; hoc autem explicari non poterit, nisi requiratur terminus actu existens. *Nec obstat 1.* Quòd Pater etiam mortuo filio dicatur adhuc Pater. Nam dicitur Pater non strictè & Philosophicè; sed vulgari-

gariter tantum. *Nec obstat* 2. Quod dentur relationes de præterito, & futuro. In his enim non requiritur existentia termini in *esse rei*, sed in *esse veri*.

427. *Quæres* 4. *Unde multiplicentur relationes?* R. Relationes in concreto multiplicantur multiplicatis rectis, sive fundamentis, juxta doctrinam de concretis supra datam. Relationes in abstracto multiplicantur multiplicatis terminis. *Ratio est*: Quia posito uno termino resultat una relatio; ergo positis terminis pluribus resultant plures. *Item*, multiplicatis causis actu causantibus multiplicantur effectus; sed termini sunt quasi causæ relationum; ergo.

Quæres 5. *Quæ sint proprietates relationis categoricæ?* R. Sunt sequentes: 1^a est. Quod relativa referantur ad sua correlativa, sic, ut converti aliquo modo possint, v. g. *Pater est filii pater, & Filius est Patris filius*. 2^a est. Quod relativa sint simul naturâ & cognitione. *Vid.* n. 425.

ARTICULUS VI.

De reliquis Prædicamentis.

429. **D**ico 1. *Actio est forma accidentalis, à qua aliquid dicitur agere, sive est actus secundus, exercitium actuale, à quo tanquam ratione formali causa dicitur agere. Hæc variè dividitur; alia enim est Naturalis, quæ juxta exigentiam subjecti procedit. Alia violenta, quæ procedit contra subjecti seu passi exigentiam, v. g. Projectio gravium sursum.*

Alia